

ALBERT
CAMUS

Çeviri: Ayça Sezen

YERİNİ HAYALİ

ROMAN

1957 Nobel Edebiyat Ödülü

ALBERT CAMUS

Yabancı

CAN MODERN

Yabancı, Albert Camus

L'étranger

Fransızca aslından çeviren: **Ayça Sezen**

Dizi editörü: **Emrah Serdan**

Editör: **Ebru Erbaş**

Düzeltili: **Mert Tokur**

Mizanpaj: **Atahan Sıralar**

Kapak tasarımı: **Utku Lomlu / Lom Creative**

Bu kitap ilk kez 1942 yılında Editions Gallimard tarafından yayımlanmıştır.

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Folio, 1972

© 1942, Éditions Gallimard, Paris

© 1981, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Eylül 2019, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 10 000 adet yapılmıştır.

ISBN 978-975-07-4093-0

İç baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18 Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com - yayinevi@canyayinlari.com/9789750740930

Sertifika No: 43514

ALBERT CAMUS

YABANCI

ROMAN

1957 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

Fransızca aslından çeviren:

Ayça Sezen

♥can

**Albert Camus'nün
Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:**

Mutlu Ölüm, 1991

Tersi ve Yüzü, 1992

Yolculuk Günlükleri, 1993

İlk Adam, 1994

Yaz, 1994

Başkaldıran İnsan, 1995

Düğün / Bir Alman Dosta Mektuplar, 1995

Sürgün ve Krallık, 1996

Sisifos Söyleni, 1997

Vebe, 1997

Düşüş, 1997

Asturya'da İsyân / Bütün Oyunları 1, 2015

Caligula / Bütün Oyunları 2, 2015

Yanlışlık / Bütün Oyunları 3, 2015

Sıkıyönetim / Bütün Oyunları 4, 2015

Adiller / Bütün Oyunları 5, 2015

A L B E R T C A M U S

1913'te Cezayir'de dünyaya geldi. Cezayir Üniversitesi'nde sürdürdüğü felsefe öğrenimini sağlık sorunları nedeniyle yarıda bıraktı. 1938'de Paris'e gitti, ilk yapıtları *Tersi* ve *Yüzü* ile *Düğün* bu dönemde yayımlandı. Edebiyat dünyasına asıl girişini, 1942'de yayımlanan *Yabancı* adlı romanı ve *Sisifos Söyleni* başlıklı felsefi denemesi belirledi. Birbirini tamamlayan bu iki yapıtta, varoluşçu izler taşıyan "saçma" felsefesini geliştirdi. *Başkaldıran İnsan*, *Yaz*, *Sürgün* ve *Krallık* isimli eserleriyle hem edebiyat hem de düşünce alanlarında yetkinliğini kanıtladı. *Mutlu Ölüm* ve *İlk Adam* adlı romanları ölümünden sonra yayımlandı. 1957'de Nobel Edebiyat Ödülü'ne değer görülen ve bugün XX. yüzyıl edebiyat ve düşünce dünyasının en önemli adlarından biri kabul edilen Albert Camus, 1960'ta bir trafik kazasında yaşamını yitirdi.

A Y Ç A S E Z E N

İstanbul'da doğdu. Saint Benoit Fransız Lisesi'ni bitirdi. Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda tamamladı. Çeşitli yayınlarında çalıştı. Halen çevirmenlik ve editörlük yapıyor.

BİRİNCİ BÖLÜM

I

BUGÜN ANNE* ÖLDÜ. Belki de dün, bilmiyorum. Bakımevinden bir telgraf aldım: “Anneniz vefat etti. Cenaze yarın. Saygılar.” Bundan bir şey anlamıyorum. Belki dün ölmüştür.

Bakımevi Morengo’da, Cezayir’e seksen kilometre uzakta. Saat ikide otobüse bineceğim, öğleden sonra orada olurum. Böylece gece başında bekleyebilirim, yarın akşam da dönerim. Patronumdan iki gün izin is-

* Fransızca metinde Meursault’nun annesinden her bahsedişinde kullandığı *maman* kelimesi özellikle çocuk dilinde anne anlamını taşır. Romanın diğer karakterleri ise Meursault’nun annesinden bahsederken yine anne anlamına gelen *mère* sözcüğünü kullanırlar. Metnin çevrildiği diğer dillerde de çevirmenleri farklı çözüm arayışlarına yönelten küçük farklarla aynı anlama gelen bu iki ayrı kelimeyi ayırtmak için, Türkçedeki olası diğer seçenekleri de değerlendirip ismin önünde iyelik eki kullanılmamış olması ve *maman* sözcüğünün bir hitap, seslenme niteliği taşımasını da göz önünde bulundurarak çeviride “anne” olarak karşılamayı tercih ettim. (Ç.N.)

tedim, böyle bir mazeret karşısında hayır diyemezdi. Ama pek de hoşnut görünmüyordu. Hatta ona, “Bunda benim bir suçum yok,” dedim. Karşılık vermedi. Bunun üzerine böyle söylememeliydim diye düşündüm. Zaten özür dylenecek bir şey de yoktu. Asıl onun bana başsağlığı dilemesi gerekirdi. Öbür gün beni siyahlar içinde görünce dileyecektir kuşkusuz. Şimdilik, sanki anne ölmemiş gibi. Gömüldükten sonra ise tam tersine, mesele kapanır ve her şey daha resmî bir hal alır.

Saat ikide otobüse bindim. Hava çok sıcaktı. Her zamanki gibi yemeğimi Céleste’in lokantasında yedim. Benim adıma hepsi çok üzülmüyordu, Céleste bana, “İnsanın bir tek annesi olur,” dedi. Giderken beni kapıya kadar geçirdiler. Emmanuel’in odasına çıkıp siyah bir kravat ve pazubent ödünç alacağım için biraz tedirgin dim. Birkaç ay önce o da amcasını kaybetmişti.

Otobüsü kaçırmamak için koştum. Bu telaşa, bu koşturmaya bir de otobüsün sarsıntısı, benzin kokusu, güneşin yoldaki ve gökyüzündeki yansımaları da eklenince tüm bunlardan olsa gerek, içtim geçti. Neredeyse bütün yol boyunca uyudum. Uyandığımda kendimi bir askere yaslanmış halde buldum, adam bana gülümseyip uzaktan mı geliyorsun, diye sordu. Lafı uzatmamak için, “Evet,” dedim.

Bakımevi kasabadan iki kilometre uzakta. Yolu yürüdüm. Anneyi hemen görmek istedim. Hademe önce müdürü görmem gerektiğini söyledi. Müdür meşgul olduğu için biraz bekledim. Bu bekleyiş sırasında hep hademe konuştu, sonra müdürü gördüm: Beni bürosunda kabul etti. Kısa boylu bir ihtiyardı, *Légion d'honneur* nişanı vardı. Açık renk gözleriyle bana baktı. Ardından elimi sıktı ama öyle uzun tuttu ki nasıl

çekeceğimi bilemedim. Bir dosyayı inceledikten sonra: “Bayan Meursault buraya üç yıl önce geldi. Sizden başka bakacak kimsesi yoktu,” dedi. Beni suçladığını sandım, durumu açıklamaya giriştim. Ama o sözümü kesti: “Kendinizi savunmanıza gerek yok, evladım. Annenizin dosyasını okudum. Gereksinimlerini karşılayamıyormuşsunuz. Annenize bir bakıcı gerekliydi. Sizin gelirinize mütevazıymış. Aslına bakarsanız burada daha mutluydu,” dedi. Ben de, “Evet müdür bey,” diye karşılık verdim. “Burada arkadaşları vardı, biliyorsunuz,” diye ekledi, “yaşıtları. Onlarla başka bir zamana ait ilgileri paylaşabiliyordu. Siz gençsiniz, sizinle yaşarken sıkılıyordu muhtemelen.”

Doğruydum. Evdeyken anne, vaktini sessizce beni izleyerek geçirirdi. Bakımevindeki ilk günlerinde sık sık ağlıyormuş. Ama alıştığı düzeninin değişmesi yüzündendi bu. Birkaç ayın sonunda, bu kez bakımevinde alınsa ağlayacak duruma gelmişti. Yine alışkanlık yüzünden. Son bir yılda bakımevine neredeyse hiç uğramamamın nedeni biraz da buydu. Ayrıca bütün pazar günümü alıyordu – otobüse kadar gitmek, bilet almak, iki saat yol gitmek de cabası.

Müdür benimle konuşmaya devam etti. Ama artık onu neredeyse hiç dinlemiyordum. Sonra, “Anneni görmek istersiniz sanırım,” dedi. Hiçbir şey söylemeden ayağa kalktım, müdür kapıya doğru önümden yürüdü. Merdivenin orada, “Onu bizim küçük morga taşıdık. Ötekiler sarsılmasınlar diye yapıyoruz bunu. Bakımevi sakinlerinden biri öldü mü ötekiler iki-üç gün toparlanamıyorlar. Bu da işimizi zorlaştırıyor,” dedi. Bir sürü ihtiyarın, küçük kümeler halinde toplanmış, çene çaldıkları bir avludan geçtik. Biz yanlarından

geçerken susuyorlardı. Arkamızdan yine konuşmaya başlıyorlardı. Muhabbetkuşlarının boğuk ötüşlerini andırıyordu sesleri. Küçük bir binanın kapısının önüne geldiğimizde müdür, “Burada sizden ayrılıyorum Bay Meursault. Bir arzunuz olursa büromdayım. Cenaze yarın sabah onda. Böylece, geceyi müteveffanın başında geçirebilirsiniz diye düşündük. Son bir şey daha: Öyle anlaşılıyor ki anneniz, arkadaşlarına sık sık dinî törenle gömülmek istediğini söylemiş. Bunun için gerekenleri yapmayı üstlendim. Ama sizi de bilgilendireyim istedim,” dedi. Ona teşekkür ettim. Anne ateist olmasa da, sağlığında dine hiç kafa yormamıştı.

İçeri girdim. Burası beyaz kireç boyalı, cam çatılı, çok aydınlık bir salondtu. İçinde sandalyeler ve X biçiminde kaideler vardı. Odanın ortasındaki iki kaidenin üzerinde kapağı kapalı bir tabut duruyordu. Ceviz rengine boyalı tahtaların üstünde yarı çakılmış, parlak vidalar görülüyordu yalnızca. Tabutun yakınında, üzerinde beyaz iş gömleği, başında parlak renkli örtüsüyle bir Arap hemşire duruyordu.

O anda hademe peşim sıra içeri girdi. Koşmuş olmalıydı. Biraz kekeleyerek, “Tabutu kapadık, vidaları sökeyim de annenizi görün,” dedi. Tabuta yaklaştığı sırada onu durdurdum. “Görmek istemiyor musunuz?” dedi. “Hayır,” diye karşılık verdim. Hademe kalakaldı, ben de tedirgin oldum çünkü böyle söylememem gerektiğini hissettim. Az süre sonra hademe bana baktı, kınamadan, yalnızca öğrenmek ister gibi, “Neden?” diye sordu. “Bilmiyorum,” diye yanıt verdim. Bunun üzerine beyaz bıyığını burarak, bana hiç bakmadan, “Anlıyorum,” dedi. Açık mavi, güzel gözleri vardı, teni de hafif kırmızıydı. Bana bir sandalye verdi, kendisi de

biraz geriye oturdu. Hemşire kadın ayağa kalkıp kapıya doğru yürüdü. O sırada hademe, “Yüzünde deri ülseri var,” dedi. Anlayamadığım için hemşireye baktım, gözlerinin altından başlayan bir sargı başının etrafını dolanıyordu. Sargı burun hizasında düzleşiyordu. Yüzünde yalnız sargının beyazlığı görülüyordu.

O gidince hademe, “Sizi yalnız bırakayım,” dedi. Nasıl bir hareket yaptım bilmiyorum ama hademe gitmedi, arkamda, ayakta öylece durdu. Ensemde dikilmesi beni rahatsız ediyordu. Oda güzel bir ikinci ışığıyla dolmuştu. Camda iki eşekarı vızıldıyordu. Uykunun bastırıldığını hissediyordum. Arkama dönmekten hademeye, “Uzun zamandır mı buradasınız?” diye sordum. Nicedir bu soruyu sormamı beklermiş gibi hemen, “Beş yıl oldu,” diye yanıtladı.

Sonrasında uzun uzun gevezelik etti. Günün birinde Marego Bakımevi’nde hademelik yapacağını söylemeler çok şaşarmış. Altmış dört yaşındaymış, Parisliymiş. Bu sırada sözünü kestim, “Ya, buralı değilsiniz öyle mi?” dedim. Sonra, beni müdürün yanına götürmeden önce, anneden söz ettiğini anımsadım. Onu çabucak defnetmek gerektiğini zira ovada, özellikle de bu bölgede havanın çok sıcak olduğunu söylemişti. Paris’te yaşamış olduğunu ve orayı bir türlü unutamadığını da o zaman anlatmıştı. Paris’te ölünün başında üç, hatta bazen dört gün beklenirmiş. Buradaysa öyle bir vakit yokmuş, daha ölüm fikrine alışmadan cenaze arabasının peşine takılmak gerekiyormuş. Bunun üzerine karısı, “Sus, beyefendiye böyle şeyler söylememelisin,” demişti. İhtiyar kızarıp bozarmış, özür dilemişti. Ben de araya girip “Yok canım, önemli değil,” demiştim. Adama hak veriyor, dediklerini ilginç buluyordum.

Küçük morgda, bakımevine girdiğinde hiç parası olmadığını anlattı. Kendini zinde hissettiğinden bu hademelik işine talip olmuş. Ona, aslında kendisinin de bakımevi sakinlerinden biri olduğunu söyledim. Hayır, diye karşılık verdi. Bakımevi sakinlerinden söz ederken, “onlar”, “ötekiler” ve nadiren de olsa “ihtiyarlar” deyişine şaşırılmıştım, oysa bazıları ondan daha yaşlı değildi. Ama aynı şey değildi elbette. O hademeydi ve ötekiler üzerinde bir ölçüde yetki sahibiydi.

O sırada hastabakıcı içeri girdi. Birden akşam oluvermişti. Gecenin karanlığı cam çatının üstüne çabucak çöküvermişti. Hademenin elektrik düğmesini çevirmesiyle ışık aniden patlayınca gözlerim kamaştı. Hademe beni akşam yemeği için yemekhaneye davet etti. Ama acıkmamıştım. Bu kez, bir fincan sütlü kahve getirmeyi teklif etti. Sütlü kahveyi çok sevdiğimden kabul ettim, bir süre sonra elinde bir tepsiyle geri geldi. Kahveyi içtim. O zaman da canım sigara çekti. Ama duraksadım, çünkü annenin yanında içip içemeyeceğimi bilemedim. Sonra düşündüm, hiçbir önemi yoktu bunun. Hademeye de bir sigara ikram ettim, beraber içtik.

Biraz sonra hademe, “Biliyor musunuz, anneniz hanımefendinin arkadaşları da gelip başında bekleyecekler. Burada âdettendir. Gidip sandalye ve sade kahve getireyim,” dedi. Ona lambalardan birini söndürebilir miyiz, diye sordum. Işığın beyaz duvarlar üzerindeki parlak yansıması beni yoruyordu. Hademe bunun mümkün olmadığını söyledi. Düzenek böyle kurulmuş: Ya hepsi yanarmış ya hiçbiri. Sonrasında ona artık pek dikkat etmedim. Dışarı çıktı, geri geldi, sandalyeleri yerleştirdi. Sandalyelerden birinin üzerine bir kafetiyer koydu, etrafına da fincanları istifledi. Sonra karşıma, annenin

öbür yanına oturdu. Hemşire de arka taraftaydı, sırtı bize dönüktü. Ne yaptığını görmüyordum. Ama kollarının hareketinden yün ördüğünü tahmin edebiliyordum. Hava ılıktı, kahve içimi ısıtmıştı, açık kapıdan içeri gece ve çiçek kokuları giriyordu. Sanırım biraz uyukladım.

Bir şeyin vücudumu hafifçe sıyırıp geçmesiyle uyandım. Gözlerimi kapamış olduğumdan odanın beyazlığı bana daha da göz kamaştırıcı geldi. Tek bir gölge yoktu, her nesne, her köşe, her kıvrım gözlerimi acıtan keskin bir netlikle beliriyordu. Annenin arkadaşları işte tam o sıra içeri girdiler. Hepi topu on kişiydiler, gözleri kör eden bu ışığın içinde sessiz sedasız süzülüyorlardı. Oturdular, tek bir sandalye bile gıcırdamadı. Onları daha önce kimseyi görmediğim kadar iyi görüyordum, yüzlerindeki, giysilerindeki hiçbir ayrıntı gözümden kaçmıyordu. Ne var ki seslerini duymuyordum ve gerçekten var olduklarına inanmakta güçlük çekiyordum. Neredeyse bütün kadınlar önlüklüydü, bellerini sıkın kuşaklar yuvarlak göbeklerini daha da belirginleştiriyordu. Yaşlı kadınların bu kadar göbekli olabileceklerini o güne dek fark etmemiştim. Erkeklerin neredeyse hepsi sıskaydı ve ellerinde bastonları vardı. Yüzlerinde beni asıl çarpan gözlerini göremememdi, kırışıklara gömülmüş fersiz bir ışıktan başka bir şey seçemiyordum. Yerlerine oturduklarında birçoğu bana bakıp çekine çekine başını salladı, dudakları dişsiz ağızlarının içine kaçmıştı, beni selamlıyorlar mıydı yoksa bu baş sallama bir tik miydi, anlayamadım. Sanırım selamlıyorlardı. Hepsinin karşımda, hademenin etrafına sıralanmış oturduklarını tam o sırada fark ettim, hepsi hafifçe başlarını sallıyordu. Bir ara gülünç bir hisse kapıldım; buraya beni yargılamaya gelmişlerdi sanki.

Kısa bir süre sonra kadınlardan biri ağlamaya başladı. İkinci sırada oturuyordu, arkadaşlarından birinin arkasında kalmıştı, onu pek göremiyordum. Küçük, düzenli hıçkırıklarla ağlıyordu, bana hiç susmayacakmış gibi geliyordu. Ötekiler onu duymuyor gibiydiler. Hepsi çökük, mahzun ve sessizdiler. Ya tabuta ya bastonlarına ya da herhangi bir şeye ama yalnızca gözlerini diktikleri şeye bakıyorlardı. Kadın ağlamaya devam ediyordu. Çok şaşırmıştım çünkü onu tanıımıyordum. Keşke artık sussa da onu duymasam diye geçiriyordum içimden. Ama bunu söylemeye cesaret edemiyordum. Hademe kadına doğru eğilip bir-iki söz etti ama o başını iki yana sallayıp bir şeyler mırıldandı ve aynı düzenli ritimle ağlamayı sürdürdü. Bunun üzerine hademe yanıma geldi. Yanıma oturdu. Uzunca bir süre sonra yüzüme bakmadan, “Annenizle çok yakındı. Buradaki tek dostu olduğunu, şimdi kimsesinin kalmadığını söylüyor,” dedi.

Uzun süre öylece oturduk. Kadının iç çekişleri ve hıçkırıkları seyrekleşti. Burnunu çekip duruyordu. Nihayet sustu. Artık uykum yoktu ama kendimi yorgun hissediyordum ve belim ağrıyordu. Şimdi de tüm bu insanların sessizliğine katlanamıyordum. Yalnız ara sıra kulağıma tuhaf bir ses geliyordu ama ne olduğunu çıkaramıyordum. Epey sonra nihayet anladım, ihtiyarlardan birkaçı yanaklarının içini emiyor, bu tuhaf şapırtıları çıkarıyorlardı. Öylesine düşüncelere dalmışlardı ki yaptıklarının farkında bile değillerdi. Öyle ki önlerinde yatan bu ölünün onlar için bir şey ifade etmediği izlenimine bile kapıldım. Oysa şimdi, bunun yanlış bir izlenim olduğunu düşünüyorum.

Hepimiz hademenin ikram ettiği kahveleri içtik. Sonrasını bilmiyorum. Gece geçip gidiyordu. Bir ara

gözlerimi açtığımı anımsıyorum, ihtiyarların oldukları yerde büzüşmüş uyuduklarını gördüm, biri hariç; o, çenesini bastonun üzerinde kenetlediği ellerine dayamış, uyanmamı bekler gibi gözlerini dikmiş, bana bakıyordu. Sonra yine uyudum. Uyandım, çünkü belimin ağrısı iyice azmıştı. Gün ışığı cam çatıdan içeri süzülüyordu. Az sonra ihtiyarlardan biri de uyandı, uzun uzun öksürdü. Kareli, kocaman bir mendilin içine tükürüyordu, çıkardığı her balgamla birlikte ciğerleri sökülüyordu sanki. Öksürükleri ötekileri de uyandırdı, hademe artık gitmeleri gerektiğini söyledi. Ayağa kalktılar. Ölünün başındaki bu tedirgin bekleyiş yüzünden yüzleri kül gibi olmuştu. Çıkarken, karşılıklı tek kelime etmeden geçirdiğimiz bu gece bizi yakınlaştırmış gibi, hepsi teker teker elimi sıkınca çok şaşırđım.

Yorulmuşum. Hademe beni odasına götürdü, orada elimi yüzümü yıkayıp kendime şöyle bir çekidüzen verdim. Yine sütlü kahve içtim, çok güzeldi. Dışarı çıktığımda gün iyiden iyiye ağarmıştı. Marengo'yu denizden ayıran tepelerin üzerinde gökyüzü kızıla çalıyordu. Tepelerden aşır gelen rüzgâr tuz kokuları taşıyordu. Güzel bir gün olacaktı. Kırlara gelmeyeli çok olmuştu, anne için gelmiş olmasam, buralarda gezip dolaşmaktan ne kadar hoşlanacağımı hissediyordum.

Avluda bir çınar ağacının altında bekledim. Taze toprak kokusunu içime çekiyordum, artık uykum da yoktu. Ofisteki meslektaşlarımı düşündüm. Bu saatte, işe gitmek üzere kalkıyorlardı: Benim içinse oldum olası günün en zor saatiydi bu. Bir süre daha bu tür şeyleri düşündüm ama binanın içinde bir yerlerde çalan çanın sesi aklımı dağıttı. Pencereleirin ardında bir telaş yaşandı, sonra her şey duruldu. Güneş gökyüzünde bi-

raz daha yükselmişti: Ayaklarımı ısıtmaya başlamıştı. Hademe avludan geçerek yanıma geldi, müdürün beni beklediğini söyledi. Müdürün ofisine gittim. Bana bir takım kâğıtlar imzalattı. Siyah bir ceket ve çizgili bir pantolon giymiş olduğunu gördüm. Telefonu eline alıp, “Cenaze işleri görevlileri az önce geldiler. Tabutun kapağını çivilemelerini söyleyeceğim. Öncesinde annenizi son kez görmek ister misiniz?” dedi. Hayır, dedim. Telefonda alçak sesle, “Figeac, söyleyin adamlara gelsinler,” diye emretti.

Ardından cenazeye kendisinin de katılacağını söyledi, teşekkür ettim. Çalışma masasının arkasına geçip oturdu, kısa bacaklarını üst üste attı. Cenazede ben, o ve bir de servis hemşiresinin bulunacağını açıkladı. Bakımevi sakinleri cenazeye katılamazlarmış, kural böyleymiş. Yalnız gece ölünün başında beklemelerine izin verirmiş. “Böylesi onlar için daha iyi,” diye de ekledi. Ancak bu kez bir istisna yaparak, annenin eski bir dostunun cenaze alayına eşlik etmesine izin vermiş. “Adı Thomas Pérez.” Bunu söyledikten sonra müdür gülümsedi. “Aslında biraz çocukça bir duygu bu. Ama anneniz ve o, birbirlerinden hiç ayrılmazlardı. Bakımevinde onlara takılırlardı, Pérez’e anneniz için ‘senin nişanlı’ derlerdi. O da gülerdi. Hoşlarına giderdi. Gerçek şu ki Bayan Meursault’nun ölümü onu çok sarstı. Ona izin vermesem olmazdı. Ama doktorun tavsiyesi üzerine, dün gece cenazeyi beklemesine engel oldum.”

Uzunca bir süre öylece konuşmadan durduk. Müdür ayağa kalkıp çalışma odasının penceresinden dışarı baktı. Bir ara, “İşte Marengo papazı da geldi. Erken geldi,” dedi. Kasabadaki kiliseye gitmek için en az kırk beş dakika yürümek gerektiğini söyledi. Aşağıya indik.

Binanın önünde papaz ve korodan iki çocuk duruyordu. Çocuklardan birinin elinde buhurdan vardı, papaz da buhurdanın gümüş zincirinin boyunu ayarlamak için ona doğru eğilmişti. Yanlarına vardığımızda papaz doğruldu. Bana “evladım” diye hitap ederek birkaç kelime etti. İçeri girdi, ben de peşinden gittim.

Tabutun vidalarının sıkıştırılmış olduğunu ve odada siyahlar içinde dört adamın bulunduğunu hemen fark ettim. Aynı anda, müdürün bana arabanın yolda beklediğini, papaza da duaya başlamasını söylediğini duydum. O andan itibaren her şey çabucak olup bitti. Adamlar bir örtüyle tabuta doğru ilerlediler. Papaz, maiyeti, müdür ve ben dışarı çıktık. Kapının önünde, daha önce görmediğim bir hanım vardı. “Bu Bay Meursault,” dedi müdür. O hanımın ismini duymadım ama hemşireleri temsilen geldiğini anladım. Kadın hiç gülümsemeden kemikli, uzun yüzünü eğdi. Ardından, cenazeye yol açmak için sıralandık. Tabutu taşıyanların peşinden yürüyerek bakımeviden çıktık. Araba kapının önünde bekliyordu. Cilalı, ince uzun, parlak haliyle kalemkutusunu andırıyordu. Arabanın yanında cenazeyi idare edecek olan kısa boylu, komik giyimli adamla, yerini yadırgıyormuş gibi duran bir ihtiyar vardı. Onun Bay Pérez olduğunu anladım. Başında yuvarlak tepeli, geniş kenarlı, yumuşak keçe bir şapka vardı (cenaze kapıdan çıkarken şapkayı çıkardı), pantolonunun paçaları ayakkabısının üzerine yığılmıştı, geniş beyaz yakalı gömleğine göre çok küçük kaçan, siyah bir papyon takmıştı. Siyah noktalarla kaplı burnunun altındaki dudakları titriyordu. İnce telli beyaz saçlarının arasından, bu soluk yüzde kan kırmızı renkleriyle beni hayrete düşüren sarkık, biçimsiz ku-

lakları çıkıyordu. Cenaze törenini yöneten adam yerlerimizi gösterdi. Papaz en öndeydi, araba arkasından geliyordu. Arabanın yanında o dört adam vardı. Daha geride müdür ve ben, en arkada da hemşire temsilcisi ve Bay Pérez.

Güneş şimdiden tüm göğü kaplamıştı. Bütün ağırlığıyla toprağa çökmeye başlamıştı, sıcaklık da hızla artıyordu. Nedendir bilmem, yürümeye koyulmadan önce epey bir bekledik. Koyu renk giysilerimin içinde sıcaktan bunalmıştım. Şapkasını yeniden takmış olan ihtiyar adam, onu tekrar çıkardı. Müdür bana ondan bahsettiği sırada ben de hafifçe dönmüş, ihtiyara bakıyordum. Annemle Bay Pérez'in sık sık, akşamları bir hastabakıcı eşliğinde kasabaya kadar gezintiye çıktıklarını söyledi bana. Etrafımı çevreleyen kır manzarasına baktım. Gökyüzüne yakın tepelere kadar uzanan sıra sıra servileri, bu kızılı yeşilli toprağı, bu seyrek ve hatları belirgin evleri görünce, anneyi anlıyordum. Buralarda akşam saatleri, hüznü bir fasıla gibi olmalıydı. Bugünse, kırları titreten kavurucu güneş manzarayı zalim ve bunaltıcı bir hale sokuyordu.

Yola koyulduk. Pérez'in hafifçe topalladığını ancak o zaman fark ettim. Araba yavaş yavaş hızlandıkça, ihtiyar geride kalıyordu. Arabanın yanında yürüyen adamlardan biri de geride kalmıştı, şimdi yanım sıra yürüyordu. Güneşin gökyüzünde bu denli hızlı yükselmesine hayret ediyordum. Kırların epeydir böcek vızıltıları ve ot hışırtılarıyla çınladığını fark ettim. Yüzümden ter akıyordu. Şapkam olmadığı için mendilimle yelpazeleniyordum. O sırada cenaze görevlisi bana bir şey söyledi, ne dediğini duymadım. Sağ eliyle kasketinin siperini kaldırmış, bir yandan da sol elinde tut-

tuęu mendille başının terini siliyordu. “Ne dediniz?” diye sordum. Gökyüzünü göstererek, “Güneş çarpıyor,” diye tekrarladı. “Evet,” dedim. Az sonra, “Anneniz değil mi?” diye sordu. “Evet,” diye yanıtladım yine. “Yaşlı mıydı?” Yaşını tam olarak bilmediğim için, “Oldukça,” diye karşılık verdim. Sonra adam sustu. Arkama dönüp bakınca, ihtiyar Pérez’in elli metre kadar gerimizde kaldığını gördüm. Şapkasını elinde sallaya sallaya, aceleyle yürüyordu. Müdüre de baktım. Gereksiz bir tek hareket yapmadan, büyük bir ağırbaşlılıkla yürüyordu. Alnında ter damlaları parıldıyordu, ama onları silmiyordu.

Meursault topluma, kurallarına ve beklentilerine yabancıdır. Annesi öldükten sonra, çevresindekileri memnun etmek için duygularını göstermeyi reddetmiştir. Ceza-yir'de işlediği nedensiz suçun sonrasında en ufak bir piş-manlık duymamasıyla herkesi öfkelen-dirir. Meursault çok geçmeden işlediği bir suçtan çok, gerçek duygularını dile getirdiği ve toplumun istediği kalıba girmeyi red-dettiği için dışlandığını anlayacaktır.

Albert Camus'yü yalnız Fransa'da değil, tüm dünyada bir neslin sözcüsü ve kılavuzu haline getiren ilk romanı, varoluşçuluk felsefesinin en ses getiren metni olmuştur. **Yabancı**, sıradan bir insanın yabancılaşması üzerinden modern insanın anlam arayışını, bilincin toplumdan ve dış dünyadan kopuşunu anlatan, yankısı sonsuza dek kulaklarda çınlayacak bir başyapıt.

roman

ISBN 978-975-07-4093-0

9 789750 740930

♥ can

canayinlari.com | f | i | t canayinlari